

Spis treści

Wprowadzenie	XV
Wstęp do wydania drugiego	XIX
Wykaz skrótów	XXI
KSIĘGA CZWARTA. Prawo spadkowe	1
Rozdział I. Przepisy ogólne	3
1. Dziedziczenie posiadania	3
2. Przyjęcie oferty przez spadkobierców uprawnionego	4
3. Dziedziczenie uprawnienia do potwierdzenia czynności prawnej	6
4. Dziedziczenie praw i obowiązków z umowy o zarządzie rzeczą wspólną ..	8
5. Dziedziczenie roszczenia z art. 231 § 1 KC	9
6. Raty alimentacyjne wymagalne za życia uprawnionego jako prawa wchodzące w skład spadku	10
7. Dziedziczenie roszczeń wynikających z umowy dożywocia	11
8. Dziedziczenie prawa do grobu	13
9. Dziedziczenie odpowiedzialności z tytułu członkostwa w zarządzie spółki z o.o.	14
10. Dziedziczenie pozycji prawnej w procesie cywilnym	15
11. Zbywalność i dziedziczność prawa podatnika do zwrotu nadpłaty podatku	16
12. Dziedziczenie odszkodowania z decyzji administracyjnej	17
13. Żądanie uznania spadkobiercy za niegodnego jako roszczenie majątkowe	19
14. Rozstrzygnięcie o uznaniu spadkobiercy za niegodnego	20
15. Legitymacja czynna do wytoczenia powództwa o uznanie spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia	21
16. Ukrycie testamentu spadkodawcy a uznanie za niegodnego	21
17. Niegodność dziedziczenia a zniszczenie przez spadkobiercę nieważnego testamentu	17
Rozdział II. Dziedziczenie ustawowe	24
18. Rozumienie pojęcia „braku zstępnych spadkodawcy”. Dziedziczenie gospodarstwa rolnego przez rodzeństwo spadkodawcy	24

19. Dziedziczenie ustawowe rodziców niepozostających w związku małżeńskim	25
20. Zasiedzenie odziedziczonej nieruchomości przez rzekomego spadkobiercę	26
21. Konstytucyjność wyłączenia od dziedziczenia ustawowego rodzeństwa rodziców spadkodawcy	27
22. Charakter terminu do wystąpienia z powództwem o wyłączenie małżonka spadkodawcy od dziedziczenia	31
Rozdział III. Testament – przepisy ogólne.	32
23. Powództwo o ustalenie nieważności testamentu.	32
24. Sposób stwierdzania kolejności sporządzonych przez spadkobiercę testamentów.	34
25. Oryginał testamentu a odpisy	35
26. Konwersja testamentu allograficznego w ustny. Testament ustny a testament wspólny	36
27. Termin ustania skuteczności testamentu ustnego po konwersji	38
28. Choroba psychiczna spadkodawcy a nieważność testamentu.	39
29. Pojęcie błędu powodującego nieważność testamentu.	41
30. Charakter prawny sankcji z art. 945 § 2 KC	42
31. Odwołanie testamentu w testamencie szczególnym, który utracił moc	44
32. Skutki prawne odwołania testamentu, którym odwołano testament wcześniejszy	45
33. Wola testowania – <i>animus testandi</i>	47
34. Animus testandi a testament ustny	48
35. Przedmiot wykładni testamentu	49
36. Zakres wykładni testamentu	50
37. Wykładnia postanowienia o ustanowieniu spadkobiercy	52
38. Interpretacja treści testamentu; podstawienie powiernicze a zapis	53
Rozdział IV. Forma testamentu	56
39. Podpis pod testamentem zawartym w liście	56
40. Podpis spadkodawcy pod testamentem zawartym w liście	58
41. Miejsce złożenia podpisu spadkodawcy na testamencie holograficznym.	59
42. Miejsce podpisu pod testamentem holograficznym	61
43. Skutki braku daty w testamencie własnoręcznym.	62
44. Data na testamencie własnoręcznym.	63
45. Skutki braku daty pod testamentem allograficznym	65
46. Ustne oświadczenie woli przez spadkodawcę.	66
47. Sporządzenie testamentu ustnego przez osoby głuche, nieme i głuchonieme	67
48. Przesłanka „obawy rychłej śmierci” w rozumieniu art. 952 § 1 KC.	68
49. Obawa rychłej śmierci a pogorszenie się stanu chorobowego testatora	69
50. Testament ustny sporządzony z zamiarem samobójczym	70
51. Stwierdzenie treści testamentu ustnego po śmierci spadkodawcy	71
52. Termin do stwierdzenia treści testamentu ustnego przez zeznania świadków	73
53. Zgodność zeznań świadków testamentu ustnego	74

54. Przesłuchanie świadka testamentu po upływie 6 miesięcy od chwili otwarcia spadku	75
55. Brak daty w piśmie stwierdzającym treść testamentu ustnego. Spisanie protokołu przez osobę trzecią powołaną do dziedziczenia w testamencie ustnym	77
56. Dopuszczalność ustalenia treści pisma stwierdzającego treść testamentu ustnego.	78
57. Stosowanie do protokolanta testamentu ustnego przepisów o świadkach testamentu	80
58. Protokolant testamentu allograficznego jako świadek	81
59. Przywołanie świadka testamentu ustnego	83
60. Stosowanie przepisów o świadkach testamentu do osoby urzędowej w rozumieniu art. 951 § 1 KC	84
Rozdział V. Powołanie spadkobiercy, zapis i polecenie, wykonawca testamentu	85
61. Rozrządzenie w testamencie poszczególnymi przedmiotami majątkowymi.	85
62. Moment oceny przesłanek art. 961 KC.	86
63. Moment oznaczenia przynależności przedmiotów majątkowych do spadku.	87
64. Uwzględnienie do oceny z art. 961 KC przedmiotów, które w momencie sporządzania testamentu nie należały jeszcze do spadkodawcy	89
65. Chwila ustalania wysokości zapisu w postaci sumy pieniężnej określonej wartością ułamkową spadku	90
66. Renta jako przedmiot zapisu	91
67. Ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego jako przedmiot zapisu.	92
68. Zapis użytkowania nieruchomości a wpis w księdze wieczystej	93
69. Wykonanie roszczenia z zapisu a powództwo o ustalenie	95
70. Odszkodowanie wskutek niespełnienia świadczeń stanowiących przedmiot zapisu	96
71. Bieg terminu przedawnienia z tytułu zapisu	97
72. Rozpoczęcie terminu przedawnienia roszczeń o wykonanie zapisu.	98
73. Przedawnienie roszczeń z tytułu zapisu	99
74. Polecenie testamentowe a polecenie przy darowiźnie. Polecenie jako zobowiązanie niezupełne.	100
Rozdział VI. Zachówek	102
75. Wydziedziczenie, przebaczenie.	102
76. Wydziedziczenie a testament negatywny	103
77. Bezpodstawność wydziedziczenia	105
78. Uprawnienie do zachowku, niegodność, termin wniesienia żądania	106
79. Zbywalność roszczenia o zachówek	107
80. Istota zachowku, nadużycie prawa podmiotowego.	109
81. Roszczenie uprawnionego do zachowku będącego zarazem spadkobiercą	110

82. Roszczenie o zachowek uprawnionego będącego jednocześnie spadkobiercą testamentowym	111
83. Obliczenie zachowku	113
84. Punkt odniesienia dla obliczania wartości stanu czynnego spadku	114
85. Przedawnienie roszczenia o zachowek (I).	115
86. Przedawnienie roszczenia o zachowek (II).	116
87. Początek biegu przedawnienia roszczenia o zachowek	117
88. Substrat wymiaru zachowku	120
89. Uprawnienie do zachowku, ograniczenie wykonania zapisu	121
Rozdział VII. Przyjęcie i odrzucenie spadku	123
90. Możliwość odrzucenia spadku przez Skarb Państwa przy dziedziczeniu testamentowym	123
91. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza w braku oświadczenia woli spadkobiercy	124
92. Rozpoczęcie biegu terminu dla spadkobiercy	125
93. Forma złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przed notariuszem	127
94. Zastosowanie podstępu przy uchyleniu się od przyjęcia i odrzucenia spadku	128
95. Należyta staranność spadkobierców a błąd co do przedmiotu spadku	129
Rozdział VIII. Stwierdzenie nabycia spadku	131
96. Fikcyjne przyjęcie spadku a oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza	131
97. Niedopuszczalność stwierdzenia nabycia spadku co do części majątku spadkowego.	132
98. Wykazanie względem osoby trzeciej faktu nieposiadania statusu spadkobiercy	134
99. Stwierdzenie nabycia spadku jako dowód jego nabycia	135
100. Roszczenie o ochronę dziedziczenia a roszczenie windykacyjne.	136
Rozdział IX. Odpowiedzialność za długi spadkowe	139
101. Powołanie się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność a przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza	139
102. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza a postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku	140
103. Odpowiedzialność za długi spadkowy ze stosunku pracy	141
Rozdział X. Dział spadku	143
104. Rozliczenie z pobranych pożytków pomiędzy spadkobiercami	143
105. Pożytki prawa a skład spadku	144
106. Ważność umowy darowizny nieruchomości dokonanej przez współwłaściciela	145
107. Naruszenie uprawnień spadkobiercy w wyniku rozporządzenia udziałem w przedmiocie należącym do spadku	146
108. Częściowy dział spadku a postanowienie częściowe w rozumieniu art. 317 § 1 KPC	147
109. Ustalanie istnienia długu spadkowego w postępowaniu działowym	149

110. Uwłaszczenie a możliwość doliczania darowizn do schedy spadkowej . . .	150
111. Ustalenie wartości przedmiotu darowizny	151
112. Uchylenie się od skutków umowy o dział spadku zawartej pod wpływem błędu	152
113. Brak legitymacji do wystąpienia z wnioskiem o dział spadku nabywcy udziału w przedmiocie wchodzącym w skład spadku.	154
Rozdział XI. Umowy dotyczące spadku	155
114. Dopuszczalność darowizny na wypadek śmierci	155
115. Umowa zrzeczenia się dziedziczenia a sporządzony następnie testament .	157
116. Dopuszczalność umowy zrzeczenia się dziedziczenia ograniczonego do ułamkowej części spadku	158
117. Niemożliwość zrzeczenia się spadku na korzyść innej osoby	159
118. Zrzeczenie się dziedziczenia na korzyść innej osoby	160
119. „Zbycie spadku” w postępowaniu działowym	162
Rozdział XII. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	163
120. Dziedziczenie ustawowe gospodarstw rolnych.	163
121. Konstytucyjność regulacji intertemporalnej w zakresie dziedziczenia gospodarstw rolnych	166
122. Małoletni niebędący spadkobiercą ustawowym gospodarstwa rolnego jako spadkobiercą testamentowy takiego gospodarstwa	170
KSIEGA PIĄTA. Prawo rodzinne i opiekuńcze	173
Rozdział I. Zawarcie małżeństwa. Prawa i obowiązki małżonków	175
123. Przesłanki materialne ważności małżeństwa.	175
124. Zawarcie małżeństwa wyznaniowego a skutek cywilny.	176
125. Nieważność małżeństwa kanonicznego a małżeństwo świeckie	178
126. Zgoda na zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	179
127. Unieważnienie małżeństwa z powodu braku wymaganego wieku	180
128. Unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej	181
129. Unieważnienie małżeństwa bigamicznego	183
130. Artykuł 20 KRO a zła wiara małżonka	184
Rozdział II. Prawa i obowiązki małżonków	185
131. Obowiązek zaspokajania potrzeb rodziny z art. 27 i 28 KRO	185
132. Obowiązek wzajemnej pomocy i zaspokajania potrzeb rodziny.	186
133. Alimenty za czas przed wniesieniem pozwu.	188
134. Nakaz wypłaty wynagrodzenia – art. 28 KRO	189
135. Solidarna odpowiedzialność małżonków z art. 30 KRO.	190
Rozdział III. Małżeńskie ustroje majątkowe.	191
136. Przedmioty zwykłego urządzenia domowego służące do użytku obojga małżonków	191
137. Rozporządzalność przedmiotami wchodzącymi w skład majątku wspólnego małżonków	192
138. Wspólność ustawowa małżonków.	193
139. Majątek osobisty	194
140. Majątek osobisty małżonków	195
141. Umowa z następcą a majątek wspólny małżonków	196

142. Wkład do spółki cywilnej z majątku objętego wspólnością majątkową . . .	199
143. Udziały małżonków w majątku wspólnym	201
144. Pokrycie wkładu jednego z małżonków w spółce cywilnej ze środków należących do majątku wspólnego	202
145. Ustalenie wartości nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty	204
146. Podział majątku wspólnego obejmującego spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego	206
147. Umowne wyłączenie wspólności ustawowej a ochrona osób trzecich . . .	207
148. Uwzględnianie interesów osób trzecich przy znoszeniu wspólności majątkowej małżonków	208
149. Wyłączenie wspólności ustawowej. Przymusowy ustrój majątkowy	210
150. Separacja faktyczna jako ważny powód zniesienia wspólności majątkowej małżonków	211
151. Rozliczenie konkubinatu	212
152. Rozliczenie związku homoseksualnego	213
Rozdział IV. Ustanie małżeństwa	215
153. Ustanie małżeństwa w sytuacji uznania małżonka za zmarłego	215
154. Rozwód, przesłanka zupełnego i trwałego rozkładu pożycia	216
155. Orzeczenie rozwodu a zawarcie nowego małżeństwa	217
156. Wykładnia przepisów o rozwodzie – art. 56 i 58 KRO	219
157. Rozwód, przesłanka zupełnego i trwałego rozkładu pożycia – art. 56 KRO	220
158. Zgoda na rozwód małżonka niewinnego z art. 56 KRO	221
159. Rozwód, wina rozkładu pożycia – art. 56 i 57 KRO	222
160. Wina rozkładu pożycia małżeńskiego – art. 57 KRO	223
161. Orzekanie o winie rozkładu pożycia małżeńskiego	224
162. Orzeczenie o wykonywaniu władzy rodzicielskiej w wyroku rozwodowym – art. 58 KRO	227
163. Zakres orzeczenia rozwodowego	228
164. Obowiązek alimentacyjny rozwiedzionych małżonków – art. 60 KRO	229
165. Świadczenia alimentacyjne rozwiedzionych małżonków z art. 60 KRO	231
Rozdział V. Separacja	232
166. Rozwód a separacja	232
167. Separacja a renta rodzinna	233
Rozdział VI. Pochodzenie dziecka	235
168. Skutki ustalenia nieistnienia stosunku macierzyństwa	235
169. Zaprzeczenie macierzyństwa a zasady współżycia społecznego (I)	236
170. Zaprzeczenie macierzyństwa a zasady współżycia społecznego (II)	237
171. Dopuszczalność sądowego ustalenia ojcostwa	238
172. Charakter wyroku rozwodowego. Wadliwe sporządzenie aktu urodzenia a domniemanie z art. 62 § 1 KRO	239
173. Wiadomość o ciąży żony z innym mężczyzną jako przesłanka zaprzeczenia ojcostwa	240

174. Uznanie dziecka mężatki	241
175. Zaprzeczenie ojcostwa, a zgoda ojca na sztuczną inseminację przed nowelizacją art. 68 KRO	242
176. Ojcostwo cywilne a faktyczne. Skutek orzeczenia zaprzeczającego ojcostwo.	244
177. Obalenie domniemania ojcostwa a obowiązek świadczenia alimentów	246
178. Konstytucyjność przepisów ograniczających mężczyźni możliwość uznania dziecka i sądowe ustalenie pochodzenia dziecka.	248
179. Legitymacja mężczyzny do żądania sprostowania aktu urodzenia dziecka pozamałżeńskiego zmarłego bezpotomnie	251
180. Konstytucyjność braku legitymacji czynnej mężczyzny do unieważnienia uznania dziecka przez innego mężczyznę.	252
181. Orzeczenie pełnego przysposobienia a sądowe ustalenie ojcostwa	254
182. Błąd jako przesłanka unieważnienia uznania dziecka.	255
183. Odmowa zgody przedstawiciela ustawowego na pobranie krwi do celów dowodowych	256
184. Dowód z grupowego badania krwi w procesie o zaprzeczenie ojcostwa	257
185. Dowód z badania krwi metodą układu HLA w postępowaniu dowodowym	259
186. Dowód z badań DNA a sędziowska zasada swobodnej oceny dowodów.	260
187. Dowód z badań DNA	261
188. Cel procesu o zaprzeczenie ojcostwa	262
189. Dowód z badań DNA a domniemanie ojcostwa z art. 85 § 1 KRO	263
190. Prawo do prywatności a powództwo prokuratora o unieważnienie uznania dziecka	265
Rozdział VII. Stosunki między rodzicami a dziećmi	267
191. Czynność prawna dotycząca majątku małoletniego	267
192. Umowa sprzedaży nieruchomości między dzieckiem a rodzicem	268
193. Ograniczenie władzy rodzicielskiej	269
194. Przesłanka dobra dziecka przy ustalaniu zasad kontaktu z rodzicami w razie rozwodu	270
195. Wymóg zgody ojca ograniczonego we władzy rodzicielskiej na zmianę nazwiska dziecka.	271
196. Zmiana nazwiska dziecka przy braku porozumienia między rodzicami.	273
197. Obowiązek alimentacyjny jako wyraz troski o fizyczny i duchowy rozwój dziecka.	274
Rozdział VIII. Przysposobienie.	275
198. Znaczna różnica wieku między przysposobionym a przysposabiającym. Wspólne przysposobienie przez małżonków	275
199. Przysposobienie dziecka przez konkubentów	276
200. Adopcja zagraniczna	277
201. Prawdliwość orzeczenia adopcji zagranicznej	280
202. Sporządzenie nowego aktu urodzenia dla przysposobionego pasierba.	281
203. Zakres tajemnicy przysposobienia przy adopcji pełnej.	283
204. Skuteczność zgody przedstawiciela ustawowego na przysposobienie dziecka	284

205. Interes rodziców a ochrona dobra dziecka	285
206. Przesłanki rozwiązania stosunku przysposobienia	286
207. Zakres praw i obowiązków wypływających z przysposobienia	287
208. Dopuszczalność i skutki ponownego przysposobienia dziecka po śmierci przysposabiającego	288
209. Rozwiązanie przysposobienia a obowiązek alimentacyjny.	289
210. Chwila orzekania o rozwiązaniu przysposobienia	290
211. Pełne przysposobienie a ustalenie ojcostwa dziecka.	291
212. Przesłanki rozwiązania przysposobienia	292
Rozdział IX. Alimenty	294
213. Obowiązek i prawo dochodzenia alimentów.	294
214. Urodzenie dziecka a raty alimentacyjne	295
215. Alimenty od dziadków a świadczenie z funduszu alimentacyjnego.	295
216. Podmioty uprawnione do roszczenia zwrotnego z art. 140 KRO.	296
217. Umowa poręczenia wykonania obowiązku alimentacyjnego	297
218. Świadczenie alimentacyjne a art. 356 § 2 KC.	298
219. Obliczenie kwoty alimentów zasądzonych procentowo	300
Rozdział X. Opieka i kuratela	301
220. Przesłanki orzeczenia przez sąd ubezwłasnowolnienia.	301
221. Pozbawienie praw rodzicielskich	302
222. Status kuratora.	303
223. Treść zasady ochrony dobra dziecka.	304
224. Uprawnienia kuratora	305